

Sygn. akt III Ca 1862/17

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Lucyna Morys - Magiera

Sędziowie: SO Teresa Kołeczko - Waclawik (spr.)

SR (del.) Maryla Majewska - Lewandowska

Protokolant Marzena Makoś

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2018 r. na rozprawie w G.

sprawy z wniosku W. C.

z udziałem H. C. (C.)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 14 lipca 2017 r., sygn. akt I Ns 520/13

postanawia:

1. **oddalić apelację;**

2. **zasądzić od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.**

SSR (del.) Maryla Majewska – Lewandowska SSO Lucyna Morys – Magiera SSO Teresa Kołeczko – Waclawik

Sygn. akt III Ca 1862/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z 14 lipca 2017 Sąd Rejonowy ustalił, że w skład majątku dorobkowego uczestników, których wspólność majątkowa małżeńska ustała na mocy prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. z dnia 23 lipca 2001r., sygn. akt II RC 294/01, wchodzą: wierzytelność w stosunku do następców prawnych B. C. z tytułu nakładów na nieruchomości położoną w N., dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą KW (...) dokonanych do dnia 9 kwietnia 1987r. w wysokości 117.800 zł (pkt 1), samochód osobowy marki F. (...) rok produkcji 1996r. o wartości 15.000 zł (pkt 1b); ustalił, że zainteresowani dokonali nakładów z majątku dorobkowego na majątek odrębny uczestnika postępowania H. C. w postaci nakładów na nieruchomości położoną w N., dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą KW (...) dokonanych po dniu 9 kwietnia 1987 r. w wysokości 120.100 zł (pkt 2); dokonał podziału majątku dorobkowego zainteresowanych i w wyniku tej czynności składniki majątku opisane w pkt. 1 postanowienia przyznał uczestnikowi postępowania H. C. (pkt 3); zasądził od uczestnika postępowania H. C. na rzecz wnioskodawczyni W. C. spłatę w wysokości 126.450 zł płatną w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia temu

terminowi płatności (pkt 4); wartość przedmiotu postępowania ustalił na kwotę 132.800 zł, a wpis ostateczny na kwotę 1.648 zł (pkt 5) i orzekł o kosztach postępowania (pkt 6).

Sąd Rejonowy ustalił, że strony zawarły związek małżeński w dniu 2 lipca 1983r. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. z dnia 23 lipca 2005 roku, prawomocnym z dniem 12 września 2001r., małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód. Zainteresowani nie zawierali żadnych umów majątkowych, a wspólność majątkowa nie została wcześniej zniesiona sądownie. W trakcie trwania małżeństwa zainteresowani rozbudowali na bazie domu należącego do rodziców uczestnika, posadowionego na nieruchomości objętej księgą wieczystą KW nr (...) budynek mieszkalny oraz rozbudowali budynek gospodarczy o jeden garaż. W dniu 09 kwietnia 1987r. B. C. przekazała swojemu synowi uczestnikowi H. C. wskazaną nieruchomość na mocy umowy o przekazanie gospodarstwa rolnego następcy. Dobudowa części budynku mieszkalnego była wówczas w stanie surowym otwartym, wykonana była częściowo instalacja elektryczna. Wartość nakładów wynosiła 117 800 zł. Zgromadzone były również materiały budowlane wykorzystane do dalszej budowy o wartości 23.000 zł. Wnioskodawczyni nie uczestniczyła czynnie w budowie, ponieważ w tamtym okresie opiekowała się pierwszym dzieckiem, a następnie urodziła jeszcze dwoje dzieci. Rozbudowa budynku mieszkalnego zrealizowana została niezgodnie z pierwotnym projektem budowlanym z 1954r. a jego pełna dokumentacja się nie zachowała. W trakcie trwania małżeństwa małżonkowie C. nabyli samochód osobowy marki F. (...) rok produkcji 1996 za kwotę 34900 zł na dzień ustania wspólności majątkowej przedstawia on wartość 15000 zł. Zainteresowani zakupili wspólnie również szereg innych ruchomości, które podzielili między sobą we własnym zakresie i które nie stanowiły w związku z tym przedmiotu sporu. W momencie ustania wspólności ustawowej budynek zajmowany przez zainteresowanych nie był jeszcze gotowy. Wartość nakładów na jego wykonanie przy uwzględnieniu iż były realizowane systemem gospodarczym wynosiła wówczas 237 900 zł. Nie obejmowała kosztów projektu, nadzoru i odbioru, ponieważ budynek stanowił wówczas tzw. samowolę budowlaną. Niedoróbki w budynku istniejące wówczas zdaniem uczestnika min. w zakresie kanalizacji i posadzki nie zostały wycenione i nie wpłynęły na wartość nakładów, albowiem koszt ewentualnych napraw stanowiły wydatki przyszłe realizowane w ramach bieżącego utrzymania obiektu. Rozbudowany budynek został oddany do użytku niezgodnie z przepisami prawa budowlanego. Decyzją z dnia 19 listopada 2015r. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w R. umorzył postępowanie w zakresie zgodności z przepisami prawa budowlanego rozbudowy budynku dokonanej przez zainteresowanych uczynione zmiany projektu budowlanego jako nieistotne. Małżonkowie C. dokonywali również w okresie trwania małżeństwa wydatków na rozbudowę budynku stodoły o garaż czyniąc to bez wymaganego przepisami prawa budowlanego pozwolenia. Mocą decyzji nr (...) z dnia 19 listopada 2015r. nakazano H. C. wykonanie rozbiórki garażu. Wnioskodawczyni mieszka obecnie w domu posadowionym na nieruchomości byłego męża, pracuje jako pielęgniarzka i otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 2500 zł. Uczestnik postępowania jest na emeryturze i z tego tytułu otrzymuje świadczenie w wysokości 3300 zł netto po potrąceniu alimentów. Nie posiada oszczędności.

W tych okolicznościach powołał się Sąd na podstawę roszczenia uregulowaną w art. 210 i 212 kc w związku z art. 46 krio oraz 1035 kc. Podniósł, iż H. C. stał się właścicielem nieruchomości na mocy umowy o przekazanie gospodarstwa rolnego następcy w świetle przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników i członków ich rodzin, a będące podstawą takiej umowy gospodarstwo rolne wchodzi do majątku odrębnego. Za nietrafny ocenił wniosek o zastosowanie wobec W. C. art. 231§1kc. W ocenie sądu wzniesieniem budynku w rozumieniu komentowanego przepisu nie jest rozbudowa przez posiadacza do istniejącego już budynku chyba, że jest to nadbudowa lub przebudowa która doprowadziła do powstania nowego obiektu nieporównywalnie droższego dychy od dotychczasowego podkreślił w tym zakresie, iż realizowana rozbudowa stanowiła wówczas samowolę budowlaną wobec tego brak jakichkolwiek podstaw, by uznać że wnioskodawczyni nabyła własność lub udział we własności nieruchomości. W ocenie sądu wszystkie nakłady na budowę zarówno przed dokonaniem darowizny jak i po jej dokonaniu czynione były na rzecz obojga zainteresowanych co skutkowało uznaniem ich za majątek dorobkowy związku. Przy czym zdaniem Sądu o nakładach można mówić jedynie w odniesieniu do wydatków poniesionych na rozbudowę budynku mieszkalnego. Wydatki poniesione na rozbudowę stodoły przez budowę garażu nie stanowiły nakładów z majątku wspólnego zainteresowanych w znaczeniu prawnym, a stanowią w istocie stratę majątkową poniesioną przez zainteresowanych. W związku z tym że nakłady na rozbudowę domu dotyczyły nieruchomości, która nie stanowiła majątku wspólnego dokonał sąd ich rozróżnienia. Do daty darowizny wzbogaciły sobą osobę trzecią,

to jest matkę uczestnika, wobec czego w skład dorobku weszła wierzytelność w stosunku do tej osoby- a w związku ze śmiercią- w stosunku do jej następców prawnych. Wartość wierzytelności wyniosła jak ustalono na podstawie opinii biegłego kwotę 117 800 zł. Natomiast po przejściu własności nieruchomości na uczestnika wszelkie nakłady dokonane do czasu ustania wspólności ustawowej zaliczyć należało do nakładów z majątku wspólnego małżonków na majątek odrębny H. C.. Wysokość nakładów ustalono w oparciu o opinię biegłego i wyniosła kwotę 120100 zł (...). Bezsporne były ustalenia w zakresie składu rzeczowego majątku w postaci ruchomości - za wyjątkiem samochodu F. (...) - wchodzących w skład majątku dorobkowego. Ostatecznie zainteresowani byli zasadniczo zgodni co do sposobu podziału majątku wspólnego. W myśl artykułów 212 §3 kc Sąd ustalił, iż cała spłata winna zostać dokonana w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności. Sąd podejmując powyższą decyzję rozważył zarówno sytuację finansową i życiową obciążonego uczestnika jak i wnioskodawczyni, bardzo długi okres czasu przez który toczy się niniejszy postępowanie i świadomość po stronie uczestnika że w sposób nieuchronny będzie zobowiązany do spłaty na rzecz wnioskodawczyni, także okoliczność, że jest on jedynym właścicielem nieruchomości, na której poczynione zostały nakłady i zważywszy na jego aktualny poziom dochodów. O kosztach procesu sąd rozstrzygnął po myśli art. 520 §1 k.p.c. w zw. z art. 113 ustawy o kosztach sądowych.

W apelacji uczestnik postępowania zaskarżył postanowienie w całości.

Zarzucił naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 156§3 ustawy o gospodarce nieruchomościami, naruszenie art. 233 kpc poprzez oparcie orzeczenia na opinii biegłego, która z uwagi na znaczny upływ czasu nie mogła być wykorzystana, naruszenie art. 233 kpc poprzez przyjęcie do rozliczenia nakładów poczynionych przez strony nakładów na budynek garażowo-gospodarczy, dla którego wydana została prawomocna decyzja (...) dotycząca jego rozbiórki, jako obiektu niezgodnego z planami zagospodarowania przestrzennego.

Wskazując na powyższe wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego wedle norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego wedle norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i jako taka podlega oddaleniu.

Wobec niekwestionowanych ustaleń Sądu I-ej instancji stanowiących podstawę orzeczenia, a które to Sąd Okręgowy przyjmuje za własne wywiedziona apelacja, z uwagi na sformułowane w niej zarzuty i podniesioną argumentację, nie mogła doprowadzić do ustaleń i ocen odmiennych aniżeli przyjętych przez Sąd I instancji.

Z treści art. 684 k.p.c. wynika, że skład i wartość majątku podlegającego podziałowi ustala sąd. Zasadą jest, że w toku postępowania o podział majątku wspólnego rozliczeniem objęta powinna być całość stosunków majątkowych między małżonkami według stanu z daty dokonywania podziału. Oznacza powyższe, że podziałem objęte są składniki majątku wspólnego należące do niego w dacie ustania wspólności, a istniejące w chwili dokonywania działu. Nie uwzględnia się jedynie tych przedmiotów, które były objęte wspólnością, ale które zostały zbyte lub zużyte w sposób prawidłowy. Natomiast przedmioty majątkowe, które zostały zbyte lub zużyte bezpodstawnie albo roztrwonione są uwzględniane przy dokonywaniu podziału w ten sposób, że ich wartość zaliczana zostaje na poczet udziału tego z małżonków, którego zachowanie spowodowało uszczuplenie substancji majątku wspólnego.

Sąd I instancji dokonując ustalenia składu majątku wspólnego byłych małżonków te ww. zasady generalnie zastosował przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy.

Bezzasadny był zarzut, dotyczący naruszenia przepisów postępowania, w postaci art. 156 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami poprzez oparcie przez Sąd I instancji ustaleń odnośnie wartości

budowli posadowionych na nieruchomości na opinii sporządzonej przez biegłego A. K. datowanej na czerwiec 2014r. Apelujący podnosił, iż opinia biegłego nie była aktualna, bowiem od momentu jej sporządzenia, do wydania przez Sąd Rejonowy orzeczenia w sprawie, upłynął już okres przekraczający 12 miesięcy, o jakim mowa w powołanym przepisie ustawy o gospodarce nieruchomościami. Z akt sprawy wynika, iż opinia nie była zasadniczo kwestionowana przez wnioskodawczynię, zaś uczestnik podnosił zarzuty dotyczące nakładów na remont dachu oraz zakresu pozostałych remontów (rozprawa w dniu 29 lipca 2014r. k. 1238). W opinii uzupełniającej na rozprawie w dniu 5 grudnia 2014r. biegły ustosunkował się do zarzutów w tym zakresie wskazując, że poruszone kwestie należy oceniać w kategorii nakładów na własną nieruchomość nieobjętych z istoty podziałem majątku wspólnego. Strony nie złożyły dalszych wniosków dowodowych. Skarżący na rozprawie w dniu 7 lipca 2017r. wniósł o dopuszczenie nowego dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości. W apelacji wskazał, że przedmiotem operatu jest składnik budowlany znajdujący się w obrębie własności jego nieruchomości, a sąd I instancji na wcześniejszych etapach postępowania, aktualizował opinię w zakresie wartości nakładów budowlanych poczynionych na nieruchomość uczestnika. Argumentacja ta nie mogła jednak zyskać aprobaty Sądu II instancji, bowiem zaznaczenia wymaga, iż kwestionowane ustalenie wartości nakładów nie korzysta z ograniczenia przewidzianego w art. 156 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (por. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 sierpnia 2015 r., V CSK 650/14). Brak było zatem podstaw do kwestionowania opinii biegłego z powodu jej dezaktualizacji. Domniemanie z art. 156 ust. 4 opiera się na założeniu, że w tym czasie nie wystąpiły istotne zmiany czynników, o których mowa w art. 154, a który to przepis, jako jeden z czynników wymienia ceny nieruchomości. Jasnym jest, że upłynął wskazany w art. 156 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami 12 miesięczny termin ich przydatności. Sąd Okręgowy, na którym spoczywa obowiązek ustalenia z urzędu składu i wartości majątku wspólnego byłych małżonków, powinien określić aktualną wartość nieruchomości. Powinność ta nie ma jednak pierwszeństwa skoro wartość szacunkowa nieruchomości nie była kwestionowana w toku postępowania I instancyjnego, nie jest również negowana w postępowaniu odwoławczym w zakresie ustalonego stanu faktycznego odwołującego się do wartości nieruchomości. W tej sytuacji – wobec przyjęcia powyższej wartości za bezsporną - zaakceptować należało ustaloną przez Sąd Rejonowy wartość majątku wspólnego.

Nadto każdym przypadku, także wtedy, gdy operat szacunkowy stanowi element opinii sporządzonej na zlecenie sądu na użytek toczącego się przed nim postępowania cywilnego, opinia ta, tak jak każdy dowód, podlega ocenie sądu, pod kątem jego formalnej prawidłowości, miarodajności poczynionych w nich ustaleń, kompletności i logiczności. W przypadku istniejących wątpliwości lub niejasności, Sąd może żądać wyjaśnień lub uzupełnienia opinii. Sąd, nie będąc jednak do tego zobowiązany, może też wykorzystać drogę kontrolną przewidzianą w art. 157 ust. 3 u.g.n. (Wyrok SN z 24 listopada 2016r. II Csk 100/16). Takich wątpliwości nie miał Sąd I instancji uznając – po przeprowadzeniu uzupełniającej opinii biegłego - za bezzasadne wszystkie zarzuty uczestnika skierowane do opinii biegłego.

Uznanie opinii biegłego za prawidłową, a w konsekwencji za trafne również poczynionych w oparciu o tę opinię ustaleń Sądu I instancji, nie pozwala podzielić zarzutów apelacyjnych dotyczących naruszeń art. 233 k.p.c. Sąd słusznie zastosował art. 217 § 3 k.p.c. i oddalił wniosek uczestnika postępowania o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego ds. szacunku nieruchomości, uznając okoliczności sporne za dostatecznie wyjaśnione w świetle zgromadzonego już materiału dowodowego, jako że uzasadnienie złożonego wniosku, powtórzone w dużej mierze w apelacji, nie zawierało argumentów mogących podważyć przydatność wcześniej wydanej opinii do celów dokonania ustaleń faktycznych.

W konsekwencji Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie w granicach swobodnej oceny dowodów (art. 233 k.p.c.). W oparciu o przeprowadzone i wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia dowody Sąd Rejonowy miał pełne podstawy do prawidłowego ustalenia składu majątku dorobkowego stron. Wskazane przez uczestnika naruszenia nie podważają tych ustaleń. Sąd Odwoławczy nie znalazł uzasadnienia dla twierdzeń apelującego, iż środki na budynek garażowo-gospodarczy, dla którego została wydana prawomocna decyzja administracyjna orzekająca o jego rozbiórce, zostały przyjęte do rozliczenia, co skutkować miałyby koniecznością rozliczenia poniesionych nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty wnioskodawczyni. Ustalona w opinii biegłego wartość budynku

mieszkalnego bezspornie wyniosła 253 600 zł. Uwzględniając powyższe oraz wartość zabudowy na dzień 9 kwietnia 1987r. podaną przez uczestnika w wysokości 117800 zł ustalił sąd ostateczną wielkość nakładów na kwotę 120100 zł, czemu dał wyraz w motywach orzeczenia. Podstawy do tych wyliczeń nie stanowiło zarzucane zaliczenie nakładów na budynek gospodarczy w kwocie 29 000 zł. Stąd zarzuty apelacji bazują przede wszystkim na wywiedzeniu z zebranego materiału innych wniosków, niż zrobił to Sąd I instancji.

Nietrafność zarzutów zawartych w złożonym środku zaskarżenia skutkuje uznaniem apelacji za bezzasadną i jej oddaleniem w oparciu o art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 2 w zw. z art. 391 § 1 i 13 § 2 k.p.c., zasądzając od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni - wobec przegrania apelacji - zwrot wynagrodzenia pełnomocnika ustalonego w oparciu § 2 ust. 1 pkt 6 i § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 (Dz. U. z 2016, poz. 1668).

SSR (del.) Maryla Majewska – Lewandowska SSO Lucyna Morys – Magiera SSO Teresa Kołeczko - Waclawik